

ÖĞRETMEN ADAYLARININ İNTERNET VE BİLGİSAYAR HAKKINDAKİ METAFORLARININ İNCELENMESİ

Sinan KAYA¹, Alpaslan DURMUŞ²

¹ Öğr. Gör. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, skaya@ahievran.edu.tr

² Öğr. Gör. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, adurmus@ahievran.edu.tr

Özet: Bu nitel çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin metaforlarının incelenmesi, belirlenen metaforların ortak özellikleri bakımından kavramsal kategoriler altında gruplandırılması, bu metaforların öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu, 2008-2009 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Okul Öncesi Öğretmenliği ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dallarının 1. ve 2. sınıflarında öğrenim gören toplam 437 öğretmen adayından oluşmuştur. Çalışmanın yöntemi, betimsel nitelikli araştırma modeli olarak benimsenmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve “İnternet ..... gibidir, çünkü.....” ve “Bilgisayar ..... gibidir, çünkü.....” cümlelerini içeren formlar ile toplanmıştır. Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının %57,2’sinin interneti bilgi kaynağı (kütüphane, ansiklopedi, kitap vb.) ve %25,5’inin bilgisayarı depolama aracı (kutu/depo, çanta, defter vb.) olarak algıladıkları görülmüştür. Ayrıca, öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin metaforlarının cinsiyetlerine göre benzer olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: metafor, internet, bilgisayar.

INVESTIGATE OF TEACHER CANDIDATES’ METAPHORS ABOUT INTERNET AND COMPUTER

Abstract: The aim of this qualitative study is to research teachers’ metaphors about internet and computer, group the defined metaphors under conceptual categories according to their common points and to define whether these metaphors differ according to the genders of the candidate teachers. The participants of the study is composed of the 437 freshman and sophomore candidate teachers those are studying in 2008-2009 academic year at the Primary School Teaching Programme, Turkish Language Teaching Programme, Science Teaching Programme, Social Sciences Teaching Programme, Psychological Services in Education Programme, Early Childhood Teaching Programme and Primary School Mathematics Teaching Programme of Faculty of Education. The method for the study has been adopted as research model with descriptive survey. The data of the study is collected by the researchers by means of the form those are containing the sentences as “Internet is like ..... because .....” and “Computer is like ..... because .....”. Content analysis technique is used to analyze and interpret the data. According to the results of this study it has been realized that 57,2 percent of the candidate teachers use internet as a source of knowledge (library, encyclopedia, book etc.) and 25,5 percent of the candidate teachers look computer as an device of storage (box/storage, bag, notebook etc.) Moreover, it has been seen that candidate teachers’ metaphors about computer and internet do not differ too much.

Keywords: metaphor, internet, computer.

GİRİŞ

Metafor, birbirinin aynısı olmayan iki kavramdan bilinmeyen kavramı, daha iyi bilinen kavrama benzeterek anlatmak için kullanılan yararlı bir zihinsel yapıdır. Metaforlar, olaylar ve kavramlar hakkındaki algılarımızı geliştirmek, ilave bakış açıları sağlamak için kullanılan bilişsel stratejiler olarak da görülebilir (Palmquist, 1996). Metaforlar, eğitimin çeşitli alanlarında kullanılabilirler. Arslan ve Bayrakçı, sınıf içerisinde öğrencilerin özellikle zor kavram ve terimleri daha net bir şekilde anlamalarında, soyut kavramların zihinde somutlaştırılması ve görselleştirilmesinde metaforların son derece yararlı olduğunu, öğrenilen bilgilerin akılda daha uzun süre

kalmasını ve daha kolay hatırlanmasını sağladığını, ayrıca öğrenmeye motivasyonu artırıcı etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Öğretim alanında metaforlara, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde ise metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır (Vadeboncoeur ve Torres, 2003). Günümüzde, internetin ve bilgisayarın günlük yaşamımızdaki ve eğitimdeki önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu yararlı zihinsel yapı yani metaforlar, teknolojik kavramların öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılması için kullanılabilir. Metafor yöntemi ile

Bilgisayar ve Teknolojileri eğitimi almanın yararları aşağıda belirtilmiştir (Dinçer, 2005):

- Öğrenciye gündelik hayatta karşılaşacağı örnekler verildiğinden, kavramlar öğrencide hatırlama düzeyinde değil kavram düzeyinde olacaktır.
- Öğrenci unuttuğu bir kavramı gündelik hayattan verilen örneklerle eşleştirdiği için hemen bulacaktır.
- Öğrenci, ilk aşamalarda zorlansa da daha sonraki çalışmalarda Analoji Yöntemini kendisi kullanmaya başlayacak, dolayısıyla eğitimeye fazla gerek duymadan konuları kavrayacaktır. Hatta bu yolla kendisi bir eğitimci olacaktır.
- Öğrenci, Analoji Yöntemi ile kavram karmaşasına düşmeyeceği için konulara hakimiyeti artacaktır.
- Öğrenci, Analoji Yöntemi ile sınavlarda daha rahat ilişki kuracak, kavramları daha net belli edecektir.

Bu açıdan, metaforlar öğrencilere internet, bilgisayar ve diğer teknolojik kavramların kazandırılmasında kullanılabileceği gibi öğrencilerin bu kavramlardan ne anladıklarını ortaya koymak için de kullanılabilir.

Ayrıca, öğretmenlerin bilgisayara ve internete ilişkin algıları ile bu teknolojileri kullanmaları arasında güçlü bir ilişki vardır. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin teknolojiye ilişkin algılarının onların teknolojiyi kullanıp kullanmamalarını büyük oranda belirleyeceğini göstermektedir. Bazı öğretmenlerin de teknolojiye karşı olumsuz algıları olduğu ve teknoloji kullanmanın mevcut uygulamaları değiştireceğini bildikleri için teknolojiyi kullanmak istemedikleri ve kullanmaktan sakındıkları bilinen bir gerçektir (Cuban, 1986, Akt: Erdoğan ve Gök, 2008). Bu durumda öğretmenlerin teknolojiye ilişkin algılarını olumlu hale getirmek için hizmet öncesi eğitimlerinde teknolojiyi kullanmaya teşvik edilmeleri ve teknolojiye karşı olumlu algılara sahip olmalarının sağlanması gerekir.

Öğretmen adayları, gündelik ve iş yaşamlarında internet ve bilgisayar teknolojilerini yaygın bir şekilde kullanmalarına rağmen bu teknolojileri tam olarak tanımlayamamaktadırlar.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin metaforlarının incelenmesi ve öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasıdır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin üretmiş oldukları metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin üretmiş oldukları metaforlar cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın çalışma grubu, 2008-2009 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği (98 öğrenci), Türkçe Öğretmenliği (84 öğrenci), Fen Bilgisi Öğretmenliği (69 öğrenci), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (68 öğrenci), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (45 öğrenci), Okul Öncesi Öğretmenliği (37 öğrenci) ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği (36 öğrenci) Anabilim Dallarının 1. ve 2. sınıflarında öğrenim gören toplam 437 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 285'i (%65,2) bayan ve 152'si (%34,8) de erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmanın yöntemi, betimsel nitelikli araştırma modeli olarak benimsenmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve "İnternet ..... gibidir, çünkü....." ve "Bilgisayar ..... gibidir, çünkü....." cümlelerini içeren formlar ile toplanmıştır. Öğretmen adayları metaforlarını yazmadan önce onlara metaforla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Özellikle de, bilgisayar ve interneti canlı veya cansız bir varlığa benzetmeleri ve bunun gerekçesini ortaya koymaları birkaç kez vurgulanmıştır. Metafor çalışmalarında "gibi" kavramı genellikle metafor konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. "Çünkü" kavramına da yer verilerek, katılımcılardan kendi benzetmeleri için sebep veya "mantıksal dayanak" üretmeleri istenmesi gerekmektedir (Saban, 2005, Ocak ve Gündüz, 2006).

Üretilen metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci, aşağıdaki aşamalarda gerçekleştirilmiştir (Ocak, 2005): (1) öğrencilerin yazılarında belli bir metaforun belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakıldı, (2) öğrenciler tarafından geliştirilen her bir metaforun internet ve bilgisayar olgusunu daha iyi anlamaya yardımcı olup olmadığına bakıldı ve bu amaca hizmet ettiği düşünülen metaforlar veri analizi için araştırma kapsamına dahil edildi, (3) öğrenciler tarafından üretilen her bir metafordaki "mantıksal dayanak" ya da "niçin öyle olduğuna ilişkin ileri sürülen sebepler" analiz edildi, (4) aynı metafor içinde birden çok benzetmeyi yapan veya birden çok fikri ele alan öğrencilerin ileri sürdükleri mantıksal dayanaklar ne kadar güçlü olursa olsun, bu tür metaforlar araştırma kapsamı dışında bırakıldı. (5) belli ortak özelliklere sahip olan metaforlar belli bir kategori altında toplandı. Daha sonra nicel veri analizi için veriler bilgisayara aktarıldı. Araştırmaya katılan 437 öğretmen adayının internet ve bilgisayara ilişkin üretmiş oldukları metaforlardan ilk dört aşamadaki analizler sonunda, internete ilişkin 290 öğretmen adayının, bilgisayara ilişkin ise 274 öğretmen adayının ürettiği geçerli metafor araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Bu işlemten sonra, her bir metaforu ve kategoriyi temsil eden öğrenci sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmış, metaforlar ortak özellikleri bakımından kategorilere ayrılmış ve cinsiyete göre tabloluşturulmuştur. Ayrıca, araştırmada öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kavramlarına ilişkin

algılarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği Pearson Ki-kare istatistiksel yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kavramlarına ilişkin ürettikleri metaforlarla ilgili bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Öğretmen adayları “internet” kavramına ilişkin olarak toplam 80 adet geçerli metafor üretmiştir. Erkek öğretmen adayları 49, bayan öğretmen adayları ise 64 geçerli metafor üretmiştir. Sınıf Öğretmeni (SÖ) adayları 27, Sosyal Bilgiler Öğretmeni (SBÖ) adayları 28, Fen Bilgisi Öğretmeni (FBÖ) adayları 18, Türkçe Öğretmeni (TÖ) adayları 38, PDR Öğretmeni (PDRÖ) adayları 13, Okul Öncesi Öğretmeni (OÖÖ) adayları 22 ve İlköğretim Matematik Öğretmeni (İMÖ) adayları da 16 adet geçerli metafor geliştirmiştir. İlk sırada yer alan metaforlar sırasıyla şunlardır: (1) kütüphane (n=49; %16.9), (2) ansiklopedi (n=23; %7.9), (3) kitap (n=20; %6.9), (4) dünya (n=19; %6.6), (5) öğretmen (n=9; %3.1), (6) uyuşturucu (n=9; %3.1), (7) deniz (n=9; %3.1), (8) okyanus (n=7; %2.4), (9) kutu/depo (n=6; %2.1), (10) beyin (n=5; %1.7), (11) sigara (n=5; %1.7) ve (12) ilaç (n=5; %1.7).

Öğretmen adayları “bilgisayar” kavramına ilişkin olarak toplam 75 adet geçerli metafor üretmiştir. Erkek öğretmen adayları 43, bayan öğretmen adayları ise 57 geçerli metafor üretmiştir. Sınıf Öğretmeni (SÖ) adayları 27, Sosyal Bilgiler Öğretmeni (SBÖ) adayları 29, Fen Bilgisi Öğretmeni (FBÖ) adayları 20, Türkçe Öğretmeni (TÖ) adayları 31, PDR Öğretmeni (PDRÖ) adayları 14, Okul Öncesi Öğretmeni (OÖÖ) adayları 19 ve İlköğretim Matematik Öğretmeni (İMÖ) adayları da 14 adet metafor geliştirmiştir. İlk sırada yer alan metaforlar sırasıyla şunlardır: (1) kutu/depo (n=36; %13.1), (2) beyin (n=33; %12.0), (3) arkadaş (n=18; %6.6), (4) televizyon (n=16; %5.8), (5) kütüphane (n=15; %5.5), (6) hizmetçi (n=14; %5.1), (7) defter (n=10; %3.6), (8) oyuncak (n=8; %2.9), (9) kitap (n=7; %2.6), (10) pencere (n=6; %2.2) ve (11) bilim adamı (n=6, %2.2).

Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayara ilişkin üretmiş oldukları metaforlar, ortak özellikleri bakımından toplandığı kavramsal kategoriler ile ilgili bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlara yönelik oluşturulan kavramsal kategoriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının İnternet Kavramına İlişkin Üretmiş Oldukları Metaforlara Yönelik Oluşturulan Kavramsal Kategoriler

Kavramsal Kategori	N	%
Bilgi kaynağı	166	% 57,2
Zararlı bir ortam	28	% 9,7
Bilgi ve iletişim ağı	25	% 8,6
İletişim ortamı	21	% 7,2

Vazgeçilmez bir ortam	14	% 4,8
Performansı destekleyici ortam	13	% 4,5
Eğlence ortamı	9	% 3,1
Depolama ortamı	8	% 2,8
Bireysel gelişimi destekleyici ortam	6	% 2,1
Toplam	290	% 100

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin ürettikleri metaforların dokuz kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. “Bilgi kaynağı olarak internet” kategorisindeki 29 metafor (kütüphane, ansiklopedi, kitap ...), 166 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Zararlı bir ortam olarak internet” kategorisindeki 10 metafor (uyuşturucu, sigara, hastalık ...), 28 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Bilgi ve iletişim ağı olarak internet” kategorisindeki 8 metafor (deniz, okyanus, örümcek ağı ...), 25 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “İletişim ortamı olarak internet” kategorisindeki 7 metafor (yol, araba, telefon ...), 21 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Vazgeçilmez bir ortam olarak internet” kategorisindeki 7 metafor (güneş, su, oksijen ...), 14 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Performansı destekleyici bir ortam olarak internet” kategorisindeki 6 metafor (ilaç, sözlük, anne ...), 13 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Eğlence ortamı olarak internet” kategorisindeki 6 metafor (tatlı, arkadaş, lunapark ...), 9 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Depolama ortamı olarak internet” kategorisindeki 3 metafor (kutü, çocuk, banka), 8 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Bireysel gelişimi destekleyici bir ortam olarak internet” kategorisindeki 4 metafor (vitamin, iğne, yapıştırıcı ...), 6 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir.

Öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlara yönelik oluşturulan kavramsal kategoriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Kavramına İlişkin Üretmiş Oldukları Metaforlara Yönelik Oluşturulan Kavramsal Kategoriler

Kavramsal Kategori	Öğrenci sayısı	Yüzde
Depolama aracı	70	% 25,5
Bilgi kaynağı	52	% 19,0
Eğlence aracı	52	% 19,0
Hesaplama aracı	34	% 12,4
İletişim aracı	22	% 8,0
Yardımcı bir araç	23	% 8,4
Zararlı bir araç	14	% 5,1
Bilgi üretim aracı	4	% 1,5
Gereksiz bir araç	3	% 1,1
Toplam	274	% 100

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin ürettikleri metaforların dokuz kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. “Depolama aracı olarak bilgisayar” kategorisindeki 17 metafor (kutü/depo, defter, çanta ...), 70 öğretmen adayı

tarafından üretilmiştir. “Bilgi kaynağı olarak bilgisayar” kategorisindeki 12 metafor (kütüphane, kitap, bilim adamı ...), 52 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Eğlence aracı olarak bilgisayar” kategorisindeki 10 metafor (arkadaş, televizyon, oyuncak ...), 52 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Hesaplama aracı olarak bilgisayar” kategorisindeki 2 metafor (beyin, makine), 34 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “İletişim aracı olarak bilgisayar” kategorisindeki 12 metafor (pencere, anahtar, araba ...), 22 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Yardımcı bir araç olarak bilgisayar” kategorisindeki 10 metafor (hizmetçi, mutfak robotu, hamal ...), 23 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Zararlı bir araç olarak bilgisayar” kategorisindeki 8 metafor (uyuşturucu, alkol, sigara ...), 14 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Bilgi üretim aracı olarak bilgisayar” kategorisindeki 3 metafor (toprak, ağaç, bahçe), 4 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. “Gereksiz bir araç olarak bilgisayar” kategorisindeki 1 metafor (çöplük), 3 öğretmen adayı tarafından üretilmiştir.

Öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlara yönelik oluşturulan kategorilerin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. İnternet Kavramına İlişkin Kategorilerin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Kavramsal Kategori	Erkek		Kız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Bilgi kaynağı	57	% 57	109	% 57,4	166	% 57,2
Zararlı bir ortam	9	% 9	19	% 10,0	28	% 9,7
Bilgi ve iletişim ağı	13	% 13	12	% 6,3	25	% 8,6
İletişim ortamı	9	% 9	12	% 6,3	21	% 7,2
Vazgeçilmez bir ortam	4	% 4	10	% 5,3	14	% 4,8
Performansı destekleyici ortam	3	% 3	10	% 5,3	13	% 4,5
Eğlence ortamı	2	% 2	7	% 3,7	9	% 3,1
Depolama ortamı	2	% 2	6	% 3,2	8	% 2,8
Bireysel gelişimi destekleyici ortam	1	% 1	5	% 2,6	6	% 2,1
Toplam	100	% 100	190	% 100	290	% 100

Pearson chi-square (sd=8)=6.842; p=0.554

Tablo 3’deki veriler incelendiğinde, erkek ve kız öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin sahip oldukları algıların birbirinden farklılık göstermediği görülmektedir ($\chi^2=6,842$; sd=8; p=0,554).

Öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlara yönelik oluşturulan kategorilerin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Bilgisayar Kavramına İlişkin Kategorilerin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Kavramsal Kategori	Erkek		Kız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Depolama aracı	28	% 31,1	42	% 22,8	70	% 25,5
Bilgi kaynağı	16	% 17,8	36	% 19,6	52	% 19,0
Eğlence aracı	14	% 15,6	38	% 20,7	52	% 19,0
Hesaplama aracı	8	% 8,9	26	% 14,1	34	% 12,4
İletişim aracı	8	% 8,9	14	% 7,6	22	% 8,0
Yardımcı bir araç	6	% 6,7	17	% 9,2	23	% 8,4
Zararlı bir araç	7	% 7,8	7	% 3,8	14	% 5,1
Bilgi üretim aracı	1	% 1,1	3	% 1,6	4	% 1,5
Gereksiz bir araç	2	% 2,2	1	% 0,5	3	% 1,1
Toplam	90	% 100	184	% 100	274	% 100

Pearson chi-square (sd=8)=8.026; p=0.431

Tablo 4’deki veriler incelendiğinde, erkek ve kız öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin sahip oldukları algıların birbirinden farklılık göstermediği görülmektedir ($\chi^2=8,026$; sd=8; p=0,431).

SONUÇ ve TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kavramlarına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesini amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin metaforları, kütüphane, ansiklopedi, kitap, dünya, öğretmen, uyuşturucu, deniz, okyanus, kutu/depo, beyin, sigara ve ilaç metaforları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin metaforları, kutu/depo, beyin, arkadaş, televizyon, kütüphane, hizmetçi, defter, oyuncak, kitap, pencere ve bilim adamı metaforları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Öğretmen adaylarının internet kavramına ilişkin algıları “bilgi kaynağı”, “zararlı bir ortam”, “bilgi ve iletişim ağı”, “iletişim ortamı”, “vazgeçilmez bir ortam”, “performansı destekleyici ortam”, “eğlence ortamı”, “depolama ortamı” ve “bireysel gelişimi destekleyici ortam” olmak üzere dokuz kategoriden oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin algıları “depolama aracı”, “bilgi kaynağı”, “eğlence aracı”, “hesaplama aracı”, “iletişim aracı”, “yardımcı bir araç”, “zararlı bir araç”, “bilgi üretim aracı” ve “gereksiz bir araç” olmak üzere dokuz kategoriden oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kavramlarına ilişkin algıları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adayları arasında internetin “bilgi kaynağı” olarak bu denli yoğun bir şekilde kabul görmesi olumlu bir durumdur. Fakat, benzer bir çalışmanın öğretmen adaylarının bilgi okur-yazarlık becerilerinin ölçülerek

gerçekleştirilmesi, öğretmen adaylarının interneti yalnızca bilgi kaynağı olarak mı gördükleri, yoksa internette arama yöntemlerine hakim, kaynak güvenilirliğine önem veren bir bilgi okuryazarı birey özelliklerine ne kadar sahip olduklarını ortaya koyması açısından önemlidir.

Öğretmen adaylarının, hem internet hem de bilgisayara ilişkin olumsuz algılara sahip oldukları görülmüştür. Bu olumsuz algıların nedenlerinin belirlenerek giderilmesine yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesi, geleceğin öğretmenlerinin bu teknolojileri sınıflarında daha etkili ve verimli kullanmaları yönünde bir katkı sağlayabilir.

Öğretmen adaylarının %4.5'i, interneti eğitim ihtiyaçlarını gidermekten çok gerektiğinde herhangi bir işlemin nasıl yapıldığını öğrenmek için kullanılabilecek performanslarını destekleyici bir araç olarak tanımlamışlardır.

Yapılan araştırmanın bulguları, öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar teknolojilerini nasıl algıladıklarını ortaya koymak için ipuçları barındırmaktadır. Buradan hareketle, bu teknolojilerin eğitiminin verilmesi ve eğitime entegrasyonu konusunda eğitim sistemimizdeki amaçlar göz önüne alınarak öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar algılarında yapılmak istenen değişiklikler üzerinde çalışılabilir. Ayrıca, öğretmen adayları ile uygulamadaki öğretmenlerin internet ve bilgisayar kavramlarına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla karşılaştırılmasının ortaya konulmasına yönelik çalışmalar da bizlere yeni bakış açıları sunabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. M., Bayrakçı, M. (1996). *Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 171, 100-108.
- Diñçer, S. (2005). *Bilgisayar ve Teknolojileri Öğreniminde Analoji (Benzetme) Yönteminin Yararları ve Yöntemleri*. Akademi Bilişim 2005, Gaziantep Üniversitesi. 10 Haziran 2009'de elde edilmiştir. ab.org.tr/ab05/tammetin/168.doc
- Erdoğan, T., Gök, B. (2008). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Teknoloji Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi*. 8th International Educational Technology Conference, Anadolu Üniversitesi Eskişehir. 1071-1077.
- Ocak, G., Gündüz, M. (2006). *Eğitim Fakültesini Yeni Kazanan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Giriş Dersini Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Öğretmenlik Mesleği Hakkındaki Metaforlarının Karşılaştırılması*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 8(2), 293-309.
- Palmquist, R. (1996). *The Search for an Internet Metaphor: A Comparison of Literatures*. American Society of Information Science Conference, October 19, 1996. İnternette 12 Aralık 2007'de alınmıştır. (<http://www.asis.org/annual-96/ElectronicProceedings/palmquist.html>).

Saban, A. (2004). *Giriş Düzeyindeki Öğretmen Adaylarının "Öğretmen" Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2), 131-155.

Vadeboncoeur, Jennifer A. and Torres, Myriam N. (2003). *Constructing and Reconstructing Teaching Roles: A Focus on Generative Metaphors and Dichotomies*, Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education, 24(1), 87 – 103.

ÖZGEÇMİŞLER

Sinan KAYA

18.12.1980 tarihinde Samsun'un Havza ilçesinde doğdu. İlköğrenimini 1995 yılında Samsun'da, ortaöğrenimini ise 1998'de Lâdik Akpınar Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladı. Lisans öğrenimini Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümü Elektronik Öğretmenliği Programı'nda tamamlayarak 2002 yılında mezun oldu. Aynı yıl Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Bölümünde yüksek lisans öğrenimine başladı. 2002-2004 yılları arasında MEB'nda bilgisayar öğretmeni olarak görev yaptı. 2005 yılında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, 2007 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı'nda doktora öğrenimine başladı. Halen Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmakta ve doktora öğrenimine devam etmektedir.

Alpaslan DURMUŞ

23.04.1976 tarihinde Ankara'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Ankara'da tamamladı. 2000 yılında Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik Bilgisayar Eğitimi Bölümü Elektronik Eğitimi ABD' dan mezun oldu. 2003 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi ABD'nda yüksek lisansını tamamladı. Halen Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmekte ve Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.